

Jan Charytański

"Der neue Katechismusunterricht :
Schulpraktischer Kommentar zum
Arbeitsbuch
„glauben-leben-handeln“", Gabriele
Miller, Josef Quadflieg, München
1969 : [recenzja]

Collectanea Theologica 41/1, 216-217

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

antropologicznie, posiada najwięcej nowych sformułowań i używa najbardziej współczesnego, codziennego języka. W tej części przebijają jako zasadniczy cel wychowania otwartego sumienia, chrześcijanina odpowiedzialnego i wolnego: Układ jednostek tematycznych, a szczególnie bogactwo zadań, omawia G. Miller.

W wielu artykułach tego wprowadzenia powraca zagadnienie nazwy nowego podręcznika. Nie nazywa się on już katechizmem, ale *Arbeitsbuch*. Autorzy twierdzą, że nowemu układowi nie odpowiada dawna tradycyjna nazwa. Ponadto używają ową w pewnym sensie klasyczną formę katechizmu za całkowicie nie odpowiadającą obecnemu stanowi teologii i potrzebom współczesnego człowieka. Dziś nie może być ideałem pragnienie autorów *Katholischer Katechismus* z 1955 r. stworzenia książki „rodziny chrześcijańskiej”, która by mogła towarzyszyć człowiekowi przez całe życie. Zdaniem autorów nowej redakcji całokształt Objawienia może być dostępny jedynie ludziom w pełni dojrzałym duchowo i religijnie. Podręcznik przeznaczony dla dzieci 11—14-letnich, ma jedynie podawać to, co jest dostępne dziecku w tym okresie i co jest konieczne dla jego aktualnego życia religijnego. Ma otwierać dziecko na wiarę społeczeństwa wierzących, przygotowywać wejście do tej społeczności.

Często powraca również myśl o tymczasowości stworzonej formy. Autorzy zdają sobie z tego sprawę, że podręcznik ich nie zadowoli zwolenników form tradycyjnych. Z drugiej jednak strony są świadomi, że podręcznik ich nie odpowiada w pełni postulatowi współczesnej katechetyki, antropologicznej i egzystencjalnej. Wydali go jednak, aby stworzyć pomost do tej przyszłej bliżej jeszcze nie określonej formy, a zarazem przygotować obecnych katechetów do zmian, które za parę lat muszą nastąpić. Ich zdaniem lepszą jest forma przejściowa niż przez wiele lat teoretyczne wypracowywanie podręcznika przyszłości.

Być może wielu polskich czytelników miało już w rękę nowy podręcznik zachodnoniemiecki. Mógł on wzbudzić żywą opozycję. Należy go zrozumieć w oparciu o *Rahmenplan*, przewidujący osobne godziny katechezy biblijnej i ukazujący wyraźniej zadania wychowawcze, niż to może zrobić sam podręcznik dla dziecka. O tym wszystkim informuje również omawiana pozycja. Dla każdego więc, kto pragnie zrozumieć i właściwie ocenić nową próbę katechezy zachodnoniemieckiej, lektura tej książki wydaje się absolutną koniecznością.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Gabriele MILLER — Josef QUADFLIEG *Der neue Katechismusunterricht, Schulpraktischer Kommentar zum Arbeitsbuch „glauben — leben — handeln”*, München 1969, Kösel-Verlag, s. 492.

W tym samym 1969 r. ukazał się podręcznik dla dziecka *Glauben — leben handeln*, ogólne wprowadzenie do nowego podręcznika, omówione powyżej, jak również podręcznik dla nauczyciela. Tę ostatnią pozycję, stanowiącą przedmiot obecnej recenzji przygotowało dwoje pracowników redakcji nowego podręcznika. Gabriele Miller jest radcą szkolnym referatu szkolnego diecezji Rottenburg, a Josef Quadflieg — radcą referatu szkolnego diecezji Trier.

We wstępie do swej pracy autorzy omawiają historię poszczególnych etapów powstawania nowego podręcznika dla dziecka i czynią to w sposób o wiele dokładniejszy niż omawiane powyżej wprowadzenie pod redakcją H. Fischera. Właściwy trzon książki stanowią komentarze do wstępów, wprowadzających do poszczególnych grup tematycznych, a następnie komentarze do poszczególnych elementów jednostek tematycznych podręcznika dla dziecka.

Zasadniczym celem pracy obojga autorów jest dopomożenie katechetom do przejścia od starego katechizmu do nowego, jak również do przyjęcia wska-

zań nowego *Rahmenplan*. We wstępach więc autorzy omawiają przesunięcia akcentów zarówno w ujęciach teologicznych, jak i metodycznych, nowe ujęcia teologiczne, np. przy nauce o Bogu (brak katechez o „przymiotach”), a zwłaszcza przy nauce moralności chrześcijańskiej. Autorzy podkreślają nowość pewnych sformułowań oraz udowadniają konieczność i pożytek wprowadzonych zmian. Dla uwrażliwienia czytelnika na elementy w wielu miejscach zestawiają obok siebie ujęcia starego i nowego katechizmu. Te zestawienia wyraźnie ukazują kierunek przyjęty przez autorów nowego podręcznika dla dziecka, dosyć trudny do bezpośredniego odczytania i wymagający żmudnej pracy porównawczej. Autorzy komentarza zrobili to za czytelnika.

Przy wielu jednostkach tematycznych autorzy podkreślają związek z godzinami biblijnymi, które według nowego *Rahmenplan* związane są z określonymi godzinami katechizmowymi. Wydaje się, że ten element posiada ogromne znaczenie dla zrozumienia i właściwej oceny nowego podręcznika dla dziecka, który na pierwszy rzut oka wydaje się pozbawiony elementu biblijnego bardziej niż katechizm z 1955 r.

Komentarz podaje ponadto konkretny materiał dla katechez. Są to liturgie słowa podsuwane do poszczególnych tematów. Odnajdujemy nowe teksty, przede wszystkim z literatury, służące pomocą w uchwyceniu istotnego sensu jednostki. Ponadto autorzy zamieszczają bardzo bogaty materiał statystyczny odnośnie chrześcijaństwa, religii, życia społecznego i ekonomicznego, zilustrowany mapami, jak również informacje natury historycznej i z dziedziny sztuki kościelnej.

Przy wielu jednostkach tematycznych autorzy ukazują możliwości i potrzeby odbiorcy, określające zarówno materiał teologiczny, jak i metodyczne podejście. W tych właśnie wypadkach autorzy przestrzegają przed pewnymi tradycyjnymi sposobami ujmowania materiału czy metodami dydaktycznymi. Trzeba ponadto nadmienić, że przy każdej jednostce najwięcej miejsca zajmują wskazówki odnośnie do zadań, przewidzianych w podręczniku dla dziecka. Zarówno podręcznik dla dziecka, jak i dla nauczyciela kładą na ten punkt szczególnie nacisk, zgodnie zresztą z tytułem podręcznika dla dziecka: *Arbeitsbuch*. Odkrywamy tu istotną zmianę orientacji katechez zachodnoniemieckiej.

Do swego komentarza autorzy dołączyli mały, podręczny „słownik”. Obejmuje on przede wszystkim informacje o wszystkich nazwiskach, występujących w *Arbeitsbuch*, a zwłaszcza o autorach cytowanych dzieł. Ponadto odnajdujemy w „słowniku” wytłumaczenie pewnych trudniejszych czy bardziej technicznych słów. Brak natomiast słownika pojęć teologicznych, teologii biblijnej lub liturgii.

Wydaje się, że obie pozycje odnoszące się do nowego podręcznika dla dziecka stanowią dla polskiego czytelnika konieczną pomoc we właściwym odczytaniu tego zupełnie nowego narzędzia katechetycznego.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Odile DUBUISSON — Anne-Françoise BONVIN, *Dans ta maison fais-moi grandir, Exemple de causeries*, Tours 1969, Fayard-Mame, s. 99.

W *Ecole de la foi*, serii wydawanej przez instytut duszpasterstwa katechetycznego w Paryżu, ukazał się w r. 1964 podręcznik dla dziecka, jak również dla nauczyciela pod tytułem *Dans ta maison fais-moi grandir*. Przeznaczony jest dla dzieci, które w roku uprzednim zostały dopuszczone do pierwszej Komunii. Autorami tych dwu podręczników byli Odile Dubuisson i André Polaert. Obecnie omawiana pozycja stanowi swego rodzaju dopełnienie podręcznika dla nauczyciela, który wspominałem powyżej. Stąd również pod tytuł *Supplément au livre du maitre*.